

12.08.2016

Dnro KEHA/1802/2016

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö MMMO23:00/2011, 30.6.2016

SUOMEN JA NORJAN VÄLISEN KALASTUKSESTA TENOJOEN VESISTÖSSÄ TEHDYN SOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAMINEN

Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus kalatalousviranomaisena lausuu asiakohdan sopimuksen allekirjoittamisesta seuraavaa.

Uuden sopimuksen lähtökohtana on suomalais-norjalaisen tutkijaryhmän pitkäaikaiseen lohikantojen tilan seurantaan sekä uusimpiin tieteellisiin tutkimusmenetelmiin perustuva arvio Tenojoen lohikantojen tilasta. Tutkimusten mukaan Tenon lohikanta koostuu vähintään 30 erilaisesta populaatiosta.

Lohta kalastetaan Tenojoessa vapakalastuksen ohella alueen perinteisillä pyyntimuodoilla, kuten padolla, lohiverkolla ja kulkutusverkolla. Vuotuiset jokisaaliit vaihtelevat 70 ja 250 tonnin välillä. Viime vuosina lohisaaliit ovat jääneet selvästi alle keskimääräisen saalistason.

Pyynti on Tenojoen pääuoman kaikissa osissa sekakantakalastusta, jolloin kalastus kohdistuu sattumanvaraisesti sekä heikkoihin että pyyntiä kestäviin kantoihin. Tutkimusten perusteella jokikalastuksen pyyntiaste voi olla yli 60 %. Merikalastus mukaan lukien joidenkin Teno-joen lohikantojen todellinen kalastuskuolevuus voi olla hyvin korkea, jopa 90 %.

Lohikantojen heikentyessä nykyisen kalastussopimuksen mukainen kalastuksen säätely on riittämätöntä. Tenon lohisaaliit ovat pienentyneet 2000-luvun alun jälkeen aiempaan tasoon verrattuna ja seurantatietojen perusteella eräiden sivujokien lohikantojen tila on hyvin heikko. Etenkin suurikokoisten lohien määrässä on havaittu tasaista vähenemistä vuodesta toiseen.

Uudessa sopimuksessa luodaan puitteet lohikantojen kestävä kalastuksen säätelylle sekä niiden elvyttämiseksi kutukantatavoitteet täyttävälle tasolle. Lohikantojen hoito ja säätely noudattavat Pohjois-Atlantin lohen kansainvälisen suojelujärjestön (NASCO) suosituksia joustavuudesta sekä varovaisuusperiaatetta.

Sopimus velvoittaa valtioita laatimaan yhteisen lohikantojen hoitosuunnitelman. Sopimuksen kalastussäännön sisältämät kalastuksen säätelytoimet

12.08.2016

on suunniteltu kantojen vahvistumisen kannalta tehokkaiksi. Säätelyllä tähdätään kalastuskuolevuuden vähentämiseen 30 %:lla. Tällä vähennyksellä useimpien lohikantojen arvioidaan elyvän kestäväälle tasolle kahden lohi-sukupolven, eli runsaan kymmenen vuoden kuluessa.

Sopimus sisältää myös mekanismin, jonka avulla säätelyä voi joustavasti ja nopeasti mukauttaa lohikantojen tilan edellyttämällä tavalla.

Lapin ELY-keskus katsoo, että sopimus olisi maantieteellisesti ulotettava kattamaan myös pääuoman Norjan puoleinen pääuoma. Sopimusesityksen 2. artiklan 1. momentissa säädetään maantieteellisestä soveltamisalueesta seuraavasti: *"Sopimusta ja sen liitteenä 2 olevaa kalastussääntöä sovelletaan Tenojoen, Inarinjoen ja Skietshamjoen niillä alueilla, joissa Suomen ja Norjan välinen valtakunnan raja kulkee (rajajokiosuus)."* Näin ollen pääuoman Norjan puoleinen jokiosuus ei sisältyisi sopimuksen piiriin.

Nykyisin voimassa olevassa sopimuksessa maantieteellisestä soveltamisalueesta on säädetty 2. artiklan 1. momentissa seuraavasti: *"Suomessa ja Norjassa on annettava Tenojoen kalastuspiirin kalastussääntö, Suomessa oheisen suomenkielisen ja Norjassa oheisen norjankielisen tekstin mukaisena. Tenojoen kalastuspiiri käsittää Tenojoen joen suulta lähtien sekä Inarinjoen ja Skietshamjoen siltä osin kuin ne muodostavat valtakuntien rajan. [...]."*

Joen pääuoman Norjan puoleinen jokiosuus sisältyy siten nykyiseen sopimukseen.

ELY-keskus katsoo, että sopimuksen tulee kattaa jatkossakin myös joen Norjan puoleinen alaosa valtakunnan rajalta jokisuuhun. Tutkimustiedon perusteella kalastusta on vähennettävä erityisesti pyyntikauden alussa niin, että vaikutetaan tehokkaasti kantojen tilan parantumiseen. Tästä syystä rajoituksia on kohdennettava laajasti myös Norjassa joen alaosan perinteiseen verkko- ja patokalastukseen, joka on kaikkein kriittisintä pyyntiä varhain nousevien uhanalaisten kantojen suojelemiseksi. Sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi joen alaosan kalastusta tulee säädellä samoin säädöksin kuin koko joen pääuoman pyyntiä.

Kalatalouspäällikkö

Pentti Pasanen

Tämän lausunnon alkuperäinen allekirjoitettu kappale on arkistoitu Lapin ELY-keskukseen.